

γΕΩ *στρατηγική*

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ευάγγελος Τσίρκας, Αντιστράτηγος ε.α.

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γεώργιος Τασούλης, Αντιστράτηγος ε.α.

ΜΕΛΗ

Παναγιώτης Κωττής, Καθηγητής Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
Κωνσταντίνος Υφαντής, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Κοσμάς Θηραϊός, Αρχιπλοίαρχος ε.α.
Παντελής Σκλιάς, Επίκουρος Καθηγητής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου

Το ΙΑΑ είναι ΝΠΙΔ εποπτευόμενο από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Ιδρύθηκε το 1996, και άρχισε να λειτουργεί εντός του 1998. Εδρεύει στην Αθήνα. Διοικείται από βμελές ΔΣ το οποίο διορίζεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Η χρηματοδότηση του προέρχεται κυρίως από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, ενώ μέρος των λειτουργικών εξόδων του καλύπτεται από τις εκδόσεις και τη συμμετοχή του σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα.

Σκοπός του ΙΑΑ είναι η παροχή αποκλειστικά στον ΥΕΘΑ απόψεων ή γνώμών σε θέματα αμυντικής πολιτικής και εξοπλισμών και ειδικότερα η επιστημονική υποβοήθηση και προβολή του έργου του στα θέματα της εθνικής αμυντικής και στρατηγικής πολιτικής στο πλαίσιο των διεθνών σχέσεων και της γεωπολιτικής. Για την εκπλήρωση της αποστολής του το ΙΑΑ:

- Παρέχει στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας αναλύσεις, εκτιμήσεις και γνωμοδοτήσεις σε όλα τα θέματα που άπτονται της εθνικής άμυνας.
- Εκπονεί μελέτες, διεξάγει επιστημονικές έρευνες και συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα για θέματα αμυντικής πολιτικής, πολεμικής βιομηχανίας, νέων τεχνολογιών, στρατηγικής ανάλυσης, διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής.
- Διοργανώνει και συμμετέχει σε σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες και λοιπές επιστημονικές εκδηλώσεις για τα ανωτέρω θέματα, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Δημοσιεύει τις μελέτες του καθώς και άλλες συναφείς αναλύσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Οι εκδόσεις του ΙΑΑ περιλαμβάνουν:

- Την εξαμηνιαία επιθεώρηση *Defensor Pacis* (αγγλικά)
- Την τετραμηνιαία επιθεώρηση *Γεωστρατηγική*
- Τη σειρά *Θέματα Πολιτικής και Άμυνας*
- Δύο επίκαιρα έντυπα, το *Ενημερωτικό Έντυπο* και τις *Παρεμβολές* με σύντομες αναλύσεις επί θεμάτων πολιτικής, άμυνας, οικονομίας.

• **Βιβλία:** Το ΙΑΑ έχει εκδώσει αριθμό βιβλίων σε συνεργασία με εκδοτικούς οίκους.

Οι εργασίες του ΙΑΑ συντάσσονται από ειδικούς επιστήμονες, αξιωματικούς των ενόπλων δυνάμεων και επιστημονικά ιδρύματα από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΓΕΩ στρατηγική

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

Τεύχος 6

Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2004

Ιδιοκτήτης: Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων

Βαλτετσίου 17, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 210-36 32 971 / Fax: 210-36 32 634

Website: www.iaa.gr - E-mail: info@iaa.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: *Ευάγγελος Τσίρκας*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: *Καθηγητής Ιωάννης Μάζης,*

Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ι.Α.Α.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Μέλη:

*Ιωάννης-Χρήστος Παναγιωτόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς
Χριστόδουλος Γαλλουρίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Αριστοτέλης Τζιαμπήρης, Λέκτορας Πανεπιστημίου Πειραιώς*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Ιωάννης Θ. Μάζης, Καθηγητής Ιονίου Πανεπιστημίου

Επιμέλεια Έκδοσης: *Άρτεμις Κουρουπάκη*

Επιμέλεια κειμένων: *Εδμή Στρατίκη, Άρτεμις Κουρουπάκη*

Εικαστική Επιμέλεια: *Πάολος Γερμίδης*

Διαφημίσεις - Συνδρομές: *Θεόδωρος Μακρής*

Τεχνική επιμέλεια - Εκτύπωση: *Τοπογραφείο Ελληνικού Στρατού (ΤΥΕΣ)*

Κεντρική Διάθεση: Βιβλιοπωλείο Αθ. Χριστάκης, Ιπποκράτους 10,
Τηλ.: 210-36 07 876, Fax: 210-36 38 489

Οι σλόφεις που διατυπώνονται στη «Γεωστρατηγική» δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη τις θέσεις του ΙΑΑ.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή των περιεχομένων του παρόντος τεύχους ή τμημάτων του με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη (Ν.2121/1993).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγικό σημείωμα του Προέδρου του ΔΣ	σελ. 9
<i>Ιωάννης Θ. Μάζης</i> Γεωστρατηγική ανάλυση της παρούσας συγκυρίας στη Ν.Α. Μεσόγειο	» 13
<i>Δέσποινα Φώλα</i> Συγκριτική μελέτη του Αμυντικού Δόγματος του Ισραήλ, με βάση τα συγγράμματα «Το Πολιτικο-στρατιωτικό Δόγμα του Ισραήλ» και «Η Εθνική Ασφάλεια του Ισραήλ: 1973-1996»	» 37
<i>Στέλλα Τσιούμα</i> Θέση, λειτουργία και αποστολή των Think Tanks στη Ρωσία	» 67
<i>Θεόδωρος Τσακίρης</i> Ουκρανία: Γεωπολιτικές και ενδοσυστημικές παράμετροι των πρόσφατων εκλογών	» 91
<i>Ιωάννης Μπακιρτζής</i> Επισκόπηση των εξελίξεων του ζητήματος της Αμπχαζίας κατά τα τελευταία έτη, μέσα από τουρκικές διαδικτυακές πηγές, με έμφαση στην περίπτωση του Kodor	» 105
<i>Κωνσταντίνος Γώγος</i> Ισλάμ και Μουσουλμάνοι στην Ευρώπη: Προβλήματα και Προοπτικές	» 123
<i>Γιάννης Μαθιουδάκης</i> Δημοκρατία στα Βαλκάνια και εθνική ασφάλεια	» 131
<i>Χαράλαμπος Παλασωτηρίου</i> Η υψηλή στρατηγική των ΗΠΑ στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας»	» 139
<i>Γεώργιος Σαλαπασιδής</i> Διεθνής ισλαμιστική τρομοκρατία και διεθνής ασφάλεια: Η περίπτωση του Ουζμπεκιστάν	» 159

<i>Γεράσιμος Καραμπελιάς</i> Τουρκία: Επιστροφή στην πολιτική αστάθεια;	σελ.171
<i>Ιωάννης Χ. Παναγιωτόπουλος & Πάυλος Πετραντωνάκης</i> Ψηφιακά συστήματα αυτόματης αποκλιμάκωσης κρίσεων	» 179
<i>Ηλίας Ηλιόπουλος</i> Πολιτική Εσωτερικής Ασφάλειας: Για μία διεπιστημονική προσέγγιση	» 189
<i>Φώτιος Μεταλληνός</i> Το μέλλον του πολέμου κατά της τρομοκρατίας	» 197
<i>Μαρίνος Αγγλέζης</i> Η επιστήμη της Οικονομίας της Άμυνας	» 215
◆ ΒΗΜΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΥ	
<i>Κώστας Βέργος</i> Μία ή δύο Ουκρανίες	» 227
<i>Δημήτρης Παπανδρέου</i> Οι περί κράτους πολιτειολογικές συζητήσεις επανερχονται στο προσκήνιο: Μερικές προκαταρκτικές σκέψεις για τη θεωρία περί των αδυνάμων να αυτοκυβερνηθούν κρατών	» 241
◆ ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	
<i>Ιωάννης Παρίσης</i> «Εξωτερική Πολιτική και Ασφάλεια στο Σύνταγμα της Ευρώπης»	» 249
<i>Ηλίας Ηλιόπουλος</i> «Ο ρόλος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στο σύγχρονο Διεθνές Περιβάλλον»	» 251
<i>Peter Calvocoressi</i> «Διεθνής Πολιτική: 1945-2000»	» 254

Ιωάννης Θ. Μάζης

Γεωστρατηγική ανάλυση της παρούσας συγκυρίας στη Ν.Α. Μεσόγειο¹

(Η περίπτωση της ελληνικής γεωστρατηγικής θέσεως
και το ζήτημα του «διπλωματικού χρόνου»)

A. Η αρχή της αλυσιδωτής αντιδράσης: Το Παλαιστινιακό ζήτημα.

Η μετά Αραφάτ εποχή του Παλαιστινιακού ζητήματος χαρακτηρίζεται από ένα δρομολόγιο δύο διαφορετικών κατευθύνσεων:

1) Την κατεύθυνση της συγκρούσεως μεταξύ των αντιπάλων ομάδων της ΟΑΠ, της Χαμάς (η οποία και εμφανίζει ευρύτερη της Φατάχ λαϊκή αποδοχή), της Χεζμπολά αλλά και των διαφόρων «αραφατικών» τάσεων που θα οδηγήσει στον όλεθρο την παλαιστινιακή υπόθεση και

2) Την επιθυμητή κατεύθυνση της εξευρέσεως «συνεχιστού» του Αραφάτ, ο οποίος όμως θα φέρει τα χαρακτηριστικά του αποδεκτού συνομιλητού από την άλλη πλευρά και συγκεκριμένα την ισραηλινή αλλά, και πρωτίστως, την αμερικανική. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η αποδοχή του από την αμερικανική πλευρά είναι σημαντικότερη ως δυναμένη να καλύπτει κατά καλύτερο τρόπο τις παλαιστινιακές διεκδικήσεις από το αν το πρόσωπο αυτό ετύγγανε της πλήρους αποδοχής της ισραηλινής κυβερνήσεως. Ο Μαχμούτ Αμπάς, καθώς τα πράγματα εξελίχθηκαν κατά τα προβλεπόμενα, (ο γνωστός με το οργανωσιακό του όνομα ως Αμπού Μάζεν) είναι πλέον ο διάδοχος του Αραφάτ και θεωρείται από την ισραηλινή πλευρά ως σκληρός αλλά έντιμος διαπραγματευτής· χαιρεί δε της αποδοχής του αμερικανικού παράγοντος.

Και στις δύο περιπτώσεις, βεβαίως, είναι λογικό οι διπλωματικές αναφορές μεταξύ των δύο πλευρών να προσδιορίζονται στη Συμφωνία

Ο Ιωάννης Θ. Μάζης
είναι Καθηγητής
Γεωπολιτικής
στο Ιόνιο Παν/μιο
και Πρόεδρος του
Επιστημονικού
Συμβουλίου του
Ινστιτούτου Αμυντικών
Αναλύσεων του ΥΠΕΘΑ.

Η ομαλοποίηση των ισραηλο-παλαιστινιακών ζητημάτων θα έχει ως συνέπεια την επανεκτίμηση της στάσεως της Συρίας αναφορικά με τις σχέσεις της με διάφορες ισλαμικές επαναστατικές ομάδες και κινήματα, των οποίων τη δράση ανέχεται ή καλύπτει μέχρι σήμερα.

του Όσλο I² και II³ και στο κείμενο του «Οδικού Χάρτη».⁴ Και αυτό διότι ήτο κοινώς αποδεκτή από: i) την αμερικανική διαιτησία και το Κουαρτέτο⁵ ii) την ισραηλινή πλευρά και iii) την παλαιστινιακή πλευρά iv) έφερε, επίσης, τη σφραγίδα του Αραφάτ, γεγονός που προσδίδει ηθικο-πολιτική δικαίωση στο κείμενο αυτό για την παλαιστινιακή πλευρά και συνεπώς μεγαλύτερη ευκολία νομιμοποιημένων εθνικώς χειρισμών στον παλαιστινίο διάδοχό του.

Και στις δύο περιπτώσεις, επίσης, το χρονικό διάστημα καταλήξεως σε κοινώς αποδεκτά συμπεράσματα δεν δύναται να είναι ολιγότερο της πενταετίας.

B. Το Συρο-ισραηλινό ζήτημα στη μετά Αραφάτ εποχή (εκδοχή της περιπτώσεως της αναφερομένης στο σημείο A.2. του κειμένου)

Η ομαλοποίηση των ισραηλο-παλαιστινιακών ζητημάτων και η προϊούσα θετικώς διαδικασία ειρηνευτικών συνομιλιών μεταξύ των δύο πλευρών είναι φυσικό ότι θα έχει ως συνέπεια την επανεκτίμηση της στάσεως της Συρίας αναφορικά με τις σχέσεις της με διάφορες ισλαμικές επαναστατικές (παλαιστινιακές ή μη) ομάδες και κινήματα, των οποίων τη δράση ανέχεται ή καλύπτει μέχρι σήμερα, συντηρώντας την έκρυθμη κατάσταση στο Ιράκ.

Η Συρία έχει δύο στρατηγικά ζητήματα εθνικού ενδιαφέροντος, τα οποία την απασχολούν: i) τη συνεχή και αδιάκοπη παροχή ύδατος από τον Ευφράτη (Τουρκία) σε ποσότητες της τάξεως των 750 κ.μ. /sec και ii) την υπόθεση των Υψιπέδων του Γκολάν, επί και εγγύς των εδαφών των οποίων ευρίσκονται οι πηγές του Ιορδάνη.

Η ομαλοποίηση της διαδικασίας ειρήνευσης στο Παλαιστινιακό, με τη συμβολή και της Δαμασκού θα μπορούσε να ενισχύσει τη θέση της και έναντι της Άγκυρας και έναντι του Τελ Αβίβ ως προς τα δύο αυτά ζητήματα. Επίσης θα εχαρακτηρίζετο ως παράγων σταθερότητας στη Μ. Ανατολή από την αμερικανική πλευρά, με αποτέλεσμα τα αιτήματά της αυτά να αποκτούσαν και τη συνηγορία της Ουάσιγκτον, η οποία θα συμπαρέσυρε την υποστήριξη του Τελ Αβίβ. Τα αποτελέσματα θα ήταν θετικά για τη Δαμασκό και αυτό δεν θα αργήσει να γίνει ορατό από τη συριακή πλευρά, βοηθούσαν και των θετικών εξελίξεων στην ισραηλο-παλαιστινιακή διαφορά.

Μια παρόμοια εξέλιξη (ομαλοποίηση Παλαιστινιακού, αποκατάσταση δημοκρατικής νομιμότητας στο Ιράκ μετά τις εκλογές του Ιανουαρίου, διακοπή συριακής βοήθειας προς ισλαμιστικές και παλαιστινιακές οργανώσεις που δρουν στο Ιράκ, στην Παλαιστίνη και στο Λίβανο εναντίον ισραηλινών στόχων) θα την ανεδείκνυε σε σημαντικό στρατηγικό εταίρο των Η.Π.Α. του Ν.Α.Τ.Ο και της Ε.Ε., γεγονός το οποίο θα οδηγούσε στη μείωση της αντίστοιχης στρατηγικής σπουδαιότητας της Άγκυρας.

Η Τουρκία προσπαθεί να λειτουργήσει ως περιφερειακή δύναμη, όμως, η αξιοπιστία της τίθεται εν αμφιβόλω από την διεθνή κοινότητα αφενός μεν λόγω της προσπάθειάς της για επιβολή στρατιωτικών λύσεων στο κουρδικό ζήτημα και αφετέρου λόγω των εμφανών επεκτατικών της βλέψεων στα πετρέλαια της Μοσούλης.

Η Συρία μόνο οφέλη θα είχε να απολαύσει από μια ανάλογη εξέλιξη:

- 1) Την επανενεργοποίηση του σημαντικού πετρελαιαγωγού Βαγδάτης-Μπανιάς (Συρία), του οποίου η λειτουργία διεκόπη το 1982 και ο οποίος εν όψει της επαναλειτουργίας των κοιτασμάτων της Μοσούλης και του Κιρκούκ (Σαντζάκι της Μοσούλης) θα μπορούσε να μεταφέρει περί το 1 Mb/d προς την Αν. Μεσόγειο⁶.
- 2) Τη θεωρητική διασφάλισή της αναφορικώς με «κουρδικές ανατρεπτικές δραστηριότητες» την επόμενη μέρα από αυτήν της ιδρύσεως του ομοσπόνδου κουρδικού κράτους στο Σαντζάκιο της Μοσούλης (Β. Ιράκ). Δραστηριότητες, όμως, τις οποίες ο γράφων δεν θεωρεί πιθανές ή δυνατές.
- 3) Την επαναπόκτηση δικαιωμάτων στο Γκολάν και σε μέρος των υδάτινων αποθεμάτων του Ιορδάνη.
- 4) Την ομαλοποίηση όμως των ισραηλο-συριακών σχέσεων στο Γκολάν θα επιτρέψει η λειτουργία του αγωγού Μοσούλης-Χάιφας μέσω συριακών εδαφών, προσδίδοντας και στη Συρία σημαντική στρατηγική σπουδαιότητα στην περιοχή λόγω της υψηλής ποιότητας του *Light Kirkouk oil* και του συντόμου της διαδρομής του προς τη Μεσόγειο, μέσω Συρίας (βλ. Χάρτη 1, δύο διαφορετικές διαδρομές· οικονομικότερη η «Συριακή οδός»)

Χάρτης 1

- 5) Την επίλυση του θέματος του Φράγματος της Ενότητας στον Ποταμό Γιαρμούκ, παραποτάμου του Ιορδάνη, ο οποίος πηγάζει στην

Συρία. Η επίλυση του θέματος αυτού -πέραν των καθαρώς αναπτυξιακών και οικονομικών ωφελημάτων τα οποία θα προκύψουν για τη Συρία⁷- θα αποφέρει στη Δαμασκό πολιτικό κύρος και φερεγγυότητα στον αραβικό κόσμο, μεγαλύτερη επιρροή στο Αμμάν, ευρεία οικονομική συνεργασία με τις Η.Π.Α. και ενίσχυση της θέσεώς της ως προς την Άγκυρα αναφορικός με το ζήτημα του Ευφράτη. Στην υδρογεωπολιτική μετρούν τα σύνθετα πλεονεκτήματα. Η Τουρκία προσπαθεί να λειτουργήσει ως περιφερειακή δύναμη στο περιθώριο των συνομιλιών μεταξύ Ιορδανίας-Συρίας-Ισραήλ αλλά οι δεσμοί της με τους συμμετέχοντες και το μεσολαβητή όπως και η αξιοπιστία των καλών της υπηρεσιών, τίθενται εν αμφιβόλω από την διεθνή κοινότητα αφενός μεν λόγω της προσπάθειάς της για επιβολή στρατιωτικών λύσεων στο κουρδικό ζήτημα και αφετέρου λόγω των εμφανών επεκτατικών της βλέψεων στα πετρέλαια της Μοσούλης. Το γεγονός, λοιπόν, ότι κατέχει την κατά τα ανάντη θέση στον ποταμό Ευφράτη μάλλον ενοχλεί, παρά αποτελεί εγγύηση για τους εμπλεκόμενους. Είναι δε φυσικό οι Η.Π.Α να θεωρούν την υπόθεση του Φράγματος της Ενότητας μια εξαιρετική ευκαιρία για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους στη Μ. Ανατολή, επιδιώκοντας την Ειρήνη και την Ασφάλεια στην περιοχή.

Η μεσολάβηση της -ούτως ή άλλως- εμπλεκόμενης Συρίας στην υπόθεση αυτή είναι φυσικό ότι την αναβαθμίζει στρατηγικά στο γεωπολιτικό υποσύστημα της Μ. Ανατολής μειώνοντας αντιστοίχως τη στρατηγική βαρύτητα της Τουρκίας.

Γ. Το ζήτημα της ομαλοποίησης στο Ιράκ-Ομόσπονδο κουρδικό κρατίδιο στο Β. Ιράκ (Σαντζάκι της Μοσούλης)

Η ομαλοποίηση στο Ιράκ, όπως έγινε πλέον εμφανές από τα σημεία (Α) και (Β), θα είναι προϊόν των θετικών εξελίξεων των ειρηνευτικών

Η αναβάθμιση αυτή του Ισραήλ και η ταυτόχρονη υποβάθμιση της Τουρκίας αναδεικνύει το κουρδικό ομόσπονδο κρατίδιο στο Β. Ιράκ σε σημαντικότερο παράγοντα ισχύος των Η.Π.Α. στη Μ. Ανατολή, ιδωμένο ως εξάρτημα του δικτύου της αντιβαλλιστικής αμύνης των Η.Π.Α.

συνομιλιών στο Παλαιστινιακό της μετα-αραφατικής εποχής και της εξ αυτού αναμορφώσεως της συριακής εξωτερικής πολιτικής. Η ομαλοποίηση όμως και ο εκδημοκρατισμός, έστω και κατά τα φυλετικο-θρησκευτικά μεσανατολικά πρότυπα, του Ιράκ ενέχει την δημιουργία ομοσπόνδου κουρδικού κρατιδίου στο Σαντζάκιο της Μοσούλης.

Το κουρδικό αυτό κρατίδιο -του μεγέθους της Σκωτίας- έχει τα σημαντικότερα αποδεδειγμένα κοιτάσματα αργού πετρελαίου (ποιοτικώς και ποσοτικώς) στην ιρακινή επικράτεια και είναι προς το συμφέρον των δύο αυτών δυνάμεων να έχουν τον έλεγχό τους. Το φημισμένο για την χαμηλή περιεκτικότητά του σε θείο, άρα υψηλότατης ποιότητας πετρέλαιο του Κιρκούκ (*Light Kirkuk*), είναι επίσης γνωστό και ποθητό λόγω του χαμηλότατου κόστους εξορύξεώς του, που φθάνει μόλις το ένα δολάριο το βαρέλι. Συγκριτικώς αναφέρω ότι τα πετρέλαια του Ομάν και της Μαλαισίας, που θεωρούνται επίσης χαμηλού κόστους εξορύξεως, εγγιζούν τα 5 δολάρια το βαρέλι, ενώ τα πετρέλαια της Β. Θαλάσσης εγγιζούν τα 16 δολάρια το βαρέλι και τα αμερικανικά αποθέματα ξεπερνούν τα 20 δολάρια το βαρέλι.

Χάρτης 2

Εξάλλου, ο πετρελαιαγωγός Μοσούλης-Ιορδανίας-Χάιφας (Ισραήλ) (βλ. Χάρτη 1) θα επαναλειτουργήσει **με απόλυτη αναβάθμιση του Ισραήλ**

ως σημαντικότετου, διεθνούς εμβελείας στρατηγικού ενεργειακού συντελεστή. Η αναβάθμιση αυτή του Ισραήλ και η ταυτόχρονη υποβάθμιση της «Τουρκίας των στρατηγών» ενισχύει σε μεγάλο βαθμό και το κουρδικό στοιχείο στην περιοχή, όπως και αναδεικνύει το υπό δημιουργία κουρδικό ομόσπονδο αυτό κρατίδιο στο Β. Ιράκ σε επίσης σημαντικότετο παράγοντα προβολής ισχύος των Η.Π.Α. στη Μ. Ανατολή και θα πρέπει να ιδωθεί και ως εξάρτημα του δικτύου αντιβαλλιστικής αμύνης των Η.Π.Α. (βλ. κατωτέρω, σημείο Ε).

Οι συνεπαγωγές για το μέλλον των στρατηγικών ισορροπιών στην περιοχή της Μ. Ανατολής με δεδομένα τα ανωτέρω αλλά και την άκρως θετική στάση της Ιορδανίας προς τις Η.Π.Α. είναι σχεδόν προφανείς, δηλ.:

Τα κοιτάσματα πετρελαίου του και η μελλοντική ενεργοποίηση της προαναφερθείσας πετρελαϊκής οδού Μοσούλης-Χάιφας (Ισραήλ) (βλ. **Χάρτη 1**) θα αλλάξει στην κυριολεξία τα γεωστρατηγικά και γεωπολιτικά δεδομένα της περιοχής, έχοντας επενέργειες ακόμη και στις εσωτερικές πολιτικές ισορροπίες των μεσογειακών κρατών. Μια ματιά στους συνημμένους **Χάρτες 1 και 2** μας βοηθά να κατανοήσουμε το ότι ο ελέγχων τα κοιτάσματα της Μοσούλης ελέγχει την ενεργειακή των διαδρομή μέσω Τουρκίας (σύνορα Συρίας-Τουρκίας) και την εναλλακτική του υποκατάσταση αναλόγως των επικρατούσων πολιτικών καταστάσεων με αυτήν του δρομολογίου Μοσούλη-Κιρκούκ-Χάϊφα.

Είναι βεβαίως προφανές ότι για τους δύο προαναφερθέντες λόγους, το στρατηγικό βάρος της Τουρκίας και στην περίπτωση αυτή θα μειωθεί σημαντικά για την υπερατλαντική πλευρά, προκαλώντας τα ανάλογα διπλωματικά ωφελήματα για την Αθήνα.

Οι κίνδυνοι όμως «κουρδικής αλυτρωτικής εκρήξεως», τους οποίους επικαλείται η τουρκική πλευρά όπως οι κίνδυνοι τους οποίους διατρέχουν, κατά την Άγκυρα, οι 150.000 Τουρκόφωνοι οι οποίοι διαβιούν στο Σαντζάκι της Μοσούλης, είναι διαφορετικής φύσεως και αξιολογούνται ως παντελώς ανυπόστατοι, ιδιαίτερος μάλιστα, υπό το καθεστώς της αμερικανο-βρετανικής επιρροής υπό το οποίο θα διατελεί το ομόσπονδο αυτό κρατίδιο. Ούτως ή άλλως, από αμυντική και πληθυσμιακή άποψη, κάποιας μορφής επιθετική έκρηξη από το κρατίδιο αυτό εναντίον της Τουρκίας ισοδυναμεί με πιθανή επιθετική ενέργεια του...Λουξεμβούργου εναντίον της Γαλλίας (!) ή των Σκοπίων εναντίον της...Ελλάδος (!). Από την πολιτική πλευρά δε και με δεδομένη τη ριζική αλλαγή των γεωστρατηγικών παραγόντων στην περιοχή, όπως αναφέρονται στο ανά χειράς κείμενο, τέτοιος κίνδυνος ανάγεται στο χώρο της μεταφυσικής. Οι τουρκικές διαμαρτυρίες εντάσσονται απλούστατα, στο πλαίσιο της προσπάθειας αύξησής της διαπραγματευτικής ισχύος της Άγκυρας έναντι των Αγγλο-Αμερικανών για την όσο το δυνατόν

Η ομαλοποίηση στο Αφγανιστάν απελευθερώνει στο εγγύς μέλλον την διόδο Κ. Ασίας-Αφγανιστάν-Πακιστάν-Ινδικός Ωκεανός η οποία διοχετεύουσα τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων -και ιδιαιτέρως φυσικού αερίου- δια της συντομότερας οδού προς την ιλιγγιώδως ανερχόμενη αγορά της Ινδίας, μειώνει ακόμη περισσότερο τη στρατηγική σημασία της Τουρκίας ως προς τις Η.Π.Α.

μεγαλύτερη «συμμετοχή» της στα πετρελαϊκά κοιτάσματα της περιοχής του Β. Ιράκ. Άλλωστε, η κουρδική εθνότητα στα τουρκικά εδάφη είναι τόσο εξαπλωμένη εδαφικώς (βλ. **Χάρτη 3**) και πληθυσμιακώς, ώστε εάν υπήρχε πράγματι τέτοιος κίνδυνος θα μπορούσε να είχε εκδηλωθεί από τα εδάφη της Β/Α Συρίας ή τα εδάφη του Ν/Δ Ιράν· από χώρες, δηλαδή, με τις οποίες η Τουρκία ουδέποτε διατηρούσε τις καλύτερες των επαφών και μάλιστα σε εποχές ισχυρών κλυδωνισμών στις μεταξύ των σχέσεις.

Χάρτης 3

Άλλωστε η ομαλοποίηση στο Αφγανιστάν απελευθερώνει στο εγγύς μέλλον (ορίζοντας πενταετίας) την διόδο Κ. Ασίας-Αφγανιστάν-Πακιστάν-Ινδικός Ωκεανός η οποία διοχετεύουσα (βλ. **Χάρτη 4**) τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων -και ιδιαιτέρως φυσικού αερίου- δια της συντομότερας οδού προς την ιλιγγιώδως ανερχόμενη αγορά της Ινδίας, μειώνει ακόμη περισσότερο τη στρατηγική σημασία της Τουρκίας ως προς τις Η.Π.Α. στο πλαίσιο του γεωπολιτικού Συστήματος Κασπία-Κεντρική Ασία-Μ. Ανατολή.

Και μόνη η συνειδητοποίηση από ελληνικής πλευράς αυτού του γεγονότος θα πρέπει να καταστήσει σαφές στους σχεδιαστές της

ελληνικής αμυντικής και εξωτερικής πολιτικής τους κύριους άξονες των κατευθύνσεών τους. Και οι άξονες αυτοί είναι:

1) Προσπάθεια «αγοράς χρόνου» από πλευράς Αθηνών σε ό,τι αφορά διαφορές πάσης φύσεως με τη γείτονα Τουρκία και ιδίως σε ζητήματα που διαμορφώνονται με κυρίαρχο χαρακτηριστικό την πίεση από πλευράς Άγκυρας επί της Αθήνας, μεσολαβούσης της Ουάσιγκτον ή/και του Λονδίνου.

Χάρτης 4

2) Η περίπτωση της 3ης Οκτωβρίου παρέχει μια εξαιρετική ευκαιρία για την ελληνική πλευρά να επιτύχει κάτι ανάλογο, αλλά μόνο υπό την προϋπόθεση ότι θα επιτύχει, σε συνεργασία με την Λευκωσία, την καταγραφή ορισμένων (εκ των στο σημείο Ε του ανά χείρας κειμένου) προϋποθέσεων, αφορουσών τις ελληνοτουρκικές και τουρκοκυπριακές σχέσεις, στα Συμπεράσματα αυτής της Συνόδου Κορυφής.

Η συμπερίληψη αυτών των προϋποθέσεων και η μετέπειτα διαρκής προσοχή στην εφαρμογή τους από ευρωπαϊκής πλευράς⁸ θα καταστήσουν εφικτή την «αγορά χρόνου» για την Κυπριακή και Ελλαδική πλευρά.

Το ζήτημα της ονομασίας της FYROM υπάγεται σε διαδικασία θεσμοθετημένη από την Ενδιάμεση Συμφωνία του 1995. Οιαδήποτε προσπάθεια διπλωματικής αντιμετώπισης αυτού του τετελεσμένου μπορεί πλέον να γίνει στο πλαίσιο της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ.

Δ. Το σκοπιανό ζήτημα

Το *liberal* γραφειοκρατικό κατεστημένο του *US Department of State*, ελαχίστη σχέση έχον με τις αντιλήψεις των ρεπουμπλικανών του κ. Μπους, εκμεταλλευόμενο την ευαισθησία του νεοεκλεγέντος αμερικανού Προέδρου απέναντι στο ισλαμιστικό κίνημα και τις βαλκανικές του παραφυάδες (τις οποίες το ίδιο αυτό κατεστημένο εγκατέστησε και άνδρωσε στην Αλβανία, στο Κόσοβο και στη Δυτική FYROM), προέβη στην μη σώφρονα πυροδότηση ενός ζητήματος με την αντίληψη ότι συμβάλλει στη διαδικασία της ανασχέσεως του αλβανοϊσλαμικού επεκτατισμού και αλυτρωτισμού στη Βαλκανική. Η συμβολή του εν λόγω χειρισμού στη διαδικασία της ανασχέσεως αυτής δεν θα ήτο αμφιλεγόμενη, εάν δεν είχε το χαρακτήρα του αιφνιδιασμού φίλης και συμμάχου κυβερνήσεως (Ελλάς), η οποία βοήθησε τις ΗΠΑ με ένα λόγο στο Αφγανιστάν, με μία φρεγάτα που περιπολεί στον Αραβοπερσικό για την περίπτωση του Ιράκ και η οποία ήτο πλήρως αλληλέγγυα σε θέματα καταστολής και πρόληψης της διεθνούς τρομοκρατίας με την Ουάσιγκτον.

Το ζήτημα της ονομασίας της FYROM υπάγεται σε διαδικασία θεσμοθετημένη από την Ενδιάμεση Συμφωνία του 1995, στο πλαίσιο διαλόγου υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και του υποβοηθούντος Ειδικού Μεσολαβητού, κ. Μ. Νίμιτς. Οιαδήποτε προσπάθεια διπλωματικής αντιμετώπισης αυτού του τετελεσμένου μπορεί πλέον να γίνει στο πλαίσιο της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ, όπως εξήγγειλε ήδη από τις Βρυξέλλες ο έλληνας Πρωθυπουργός κ. Κ. Καραμανλής, αλλά και στο ήδη υπάρχον πλαίσιο του ΟΗΕ.

Το ζήτημα, όμως, των πιθανών ελληνικών διπλωματικών πιέσεων προς την FYROM, εντός του ευρωκοινοτικού πλαισίου, προσθέτει ακόμη ένα θέμα «δυσαρέσκειας» των ευρωπαίων εταίρων μας έναντι των Αθηνών και βαρύνει την ήδη βεβαρημένη ατζέντα των ελληνο-ευρωπαϊκών «δυσαρέστων» θεμάτων, που θα συζητηθούν (;) την 3η Οκτωβρίου ενόψει της γνωστής υποθέσεως περί ημερομηνίας ενάρξεως των διαδικασιών εισδοχής της Τουρκίας στην Ε.Ε.

Ίσως στο σημείο αυτό θα έπρεπε να αναζητηθεί και η βαθύτερη σκοπιμότητα της αιφνιδιαστικής αυτής, όσο και άκομψης διπλωματικής, ενεργείας του αμερικανικού ΥΠΕΞ. Πρέπει, λοιπόν, η ελληνική πλευρά να μην ενδώσει στον πειρασμό να μεγαλοποιήσει το ζήτημα του σκοπιανού ονόματος για λόγους (αμφιβόλου πάντως) εσωτερικής καταναλώσεως, διότι μειώνει την διαπραγματευτική της ικανότητα και τα αντίστοιχα όπλα της στα ζητήματα των ρητρών που θα πρέπει να απαιτήσει να ικανοποιηθούν, ενόψει της τουρκικής ημερομηνίας ενάρξεως διαδικασιών εισδοχής.

Πρέπει ακόμη να καταστεί σαφές προς την Κυβέρνηση Μπους ότι το ζήτημα που πραγματικώς οφείλει να την απασχολεί είναι η εξάπλωση του ισλαμο-αλβανικού αλτρωτισμού στα Βαλκάνια και όχι άλλες «βαλκανικού τύπου» περιπέτειες που αναιρούν οποιαδήποτε σταθεροποιητική προσπάθεια στα Βαλκάνια.

Στο σημείο αυτό, εκτιμά ο συντάκτης, ότι τα συμφέροντα της χώρας αλλά και της Κυπριακής Δημοκρατίας έχουν πολλά κοινά σημεία με αυτά του Τελ Αβίβ και πρέπει να ιδωθούν από την πλευρά αυτή οι ελληνο-ισραηλινές και κυπρο-ισραηλινές σχέσεις με στόχο τη στρατηγική τους βελτίωση. Η πραγμάτωση του ενδεχομένου αυτού θα συμβάλει επίσης, στη μείωση του στρατηγικού βάρους της γείτονος, αλλά πρέπει να αντιμετωπισθεί χωρίς χρονοτριβή.

Ε. Το ελληνο-τουρκικό και ελληνο-τουρκο-κυπριακό ζήτημα

Είναι σαφές ότι η ελληνική πλευρά έχει ζητήματα/προϋποθέσεις να θέσει (για την αποδοχή από πλευράς της αποδόσεως της τουρκικής ημερομηνίας), ενόψει της 3ης Οκτωβρίου.

- 1) Την προϋπόθεση άρσεως του *casus belli* εις βάρος της χώρας από πλευράς Τουρκίας.
- 2) Την προϋπόθεση του νομικώ τω τρόπω καθορισμού της υφαλοκρημίδος του Αιγαίου και αποδοχή αυτού του τρόπου ως μοναδικού από την πλευρά της Άγκυρας.

Από τη νόμιμη Κυπριακή Κυβέρνηση πρέπει να απαιτηθούν οι κάτωθι προϋποθέσεις για το ίδιο κείμενο των Συμπερασμάτων:

- 1) Αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας από πλευράς Αγκύρας
- 2) Αποχώρηση των στρατευμάτων Κατοχής από τη Νήσο
- 3) Αποχώρηση μέρους των Τούρκων εποίκων από τη Νήσο
- 4) Κατάθεση αιτήσεως από πλευράς Λευκωσίας για την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στο ΝΑΤΟ.

Η ελλαδική και η νόμιμη κυπριακή ηγεσία, συντεταγμένες και ομονοούσες επέτυχαν την εισδοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. την 1^η Μαΐου 2004, ως πλήρες μέλος και καθ' ολοκληρίαν νοούμενη ως Κυπριακή Δημοκρατία.

Το πρώτο είναι λογικώς και νομικώς απαραίτητο προαπαιτούμενο για ένα κράτος που επιθυμεί να γίνει μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας και τα δύο επόμενα σημεία συνοδεύονται από σχετικές αποφάσεις του ΟΗΕ, υποστηριζόμενα από το Διεθνές Δίκαιο ούτως ή άλλως.

Αυτή είναι η σημαντική πτυχή των διαπραγματεύσεων και όχι η διολίσθηση προς την σκοπιανολογία.

Στ. ΝΑΤΟ και Κύπρος: Ο αναγκαίος εξορκισμός ενός «δαιμονίου»

Η επιτυχής ευρωπαϊκή πορεία του κυπριακού ζητήματος με όρους δημοκρατίας, ισονομίας, ισοπολιτείας, ειρήνης, ασφαλείας και «ψυχράς τάξεως» στη φλεγόμενη περιοχή της Ν/Α Μεσογείου από το 1974 και εντεύθεν, αποτελεί και το σημείο συγκλίσεως όλων των απόψεων των αναλυτών του θέματος. Η ελλαδική και η νόμιμη κυπριακή ηγεσία, ανεξαιρέτως κυβερνήσεων ένθεν και ένθεν της Κρήτης, συντεταγμένες και ομονοούσες επέτυχαν την εισδοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. την 1^η Μαΐου 2004 ως πλήρες μέλος και καθ' ολοκληρίαν νοούμενη ως Κυπριακή Δημοκρατία.

Αυτό ήτο εθνικό επίτευγμα και επιτέλους πρέπει να σεμνυνόμεθα ως ελληνισμός και ως σεβαστά μέλη του διεθνούς θεσμοδικαιτικού συστήματος χωρίς μικροψυχίες και μικροκομματικά σύνδρομα τα οποία στοχεύουν στη μείωση της επιτυχίας του πολιτικο-διπλωματικού διδύμου Καραμανλή-Μολυβιάτη.

Οι πικρές στιγμές και οι επικίνδυνες διακυμάνσεις δεν έλειψαν και δεν θα λείψουν στη δυσχερέστατη και δύσβατη αυτή διαδρομή. Ουδείς όμως δύναται να παραγνωρίσει ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είναι σε θέση αυτήν τη στιγμή να θέτει -πρώτη αυτή και μάλιστα εν τω πλαισίο της ευρωπαϊκής νομικής πραγματικότητας και του αντιστοίχου νομικού και πολιτικού πολιτισμού- το ζήτημα επιλύσεως του πολιτικού προβλήματός της, ήτοι: της απομακρύνσεως του τουρκικού στρατού κατοχής από τα εδάφη της, της επιστροφής των περιουσιών των πολιτών της στους ιδιοκτήτες τους (οποιασδήποτε εκ των δύο κοινοτήτων: τουρκικής ή ελληνικής), της εφαρμογής των κριτηρίων της Κοπεγχάγης, της απομάκρυνσης των προσφάτως εγκατασταθέντων τούρκων εποίκων αλλά και τη διατήρηση της λαϊκής και εθνικής κυριαρχίας ολοκλήρου του κυπριακού λαού επί της ενιαίας, δικαιοδικής και ομοσπόνδου Κυπριακής Δημοκρατίας.

Εκτιμώ ότι η πρωτοβουλία αυτή θα πρέπει να προέλθει από το νόμιμο Πρόεδρο της Κύπρου κ. Τάσσο Παπαδόπουλο και όχι από οιαδήποτε άλλη πλευρά, χωρίς διατηρησίες και τις συνακόλουθες παραμορφωτικές δικαιοδοσίες, που αυτές συνεπάγονται και «πείραν έχομεν εξ αυτών...».

Θα πρέπει όμως να τεθεί άλλος ένας όρος από πλευράς της νομίμου Κυπριακής Κυβερνήσεως· όρος ο οποίος θα αφαιρεί κάθε πρόφαση «ανασφαλείας», προβαλλομένη από πλευράς Τουρκοκυπρίων και εισηγουμένη από πλευράς Αγκύρας· όρος τον οποίον δεν νομιμοποιούμεθα πλέον ούτε εμείς ως Έλληνες ούτε οι Τούρκοι νατοϊκοί μας σύμμαχοι και μελλοντικά συν-ευρωπαίοι να δαιμονοποιούμε: την ένταξη, επιτέλους, της Κυπριακής Δημοκρατίας στο ΝΑΤΟ ως πλήρες μέλος του.

Η Κύπρος, από γεωπολιτικής απόψεως, είναι κρίσιμου στρατηγικής σημασίας έρεισμα του ατλαντικού συστήματος ασφαλείας στην Ν/Α Μεσόγειο. Αυτό εμφανίζεται με τις ήδη υπάρχουσες και λειτουργούσες αμερικανικές (υπό τουρκική κάλυψη) ηλεκτρονικές «διευκολύνσεις» στο Λευκόνοικο, στις βρετανικές «κυρίαρχες βάσεις» της Δεκελείας και του Ακρωτηρίου αλλά και άλλες αμερικανικές «διευκολύνσεις» στις ορεινές περιοχές του ελευθέρου τμήματος (Τρόδος), που δεν είναι ίσως σκόπιμο να αναφέρουμε.

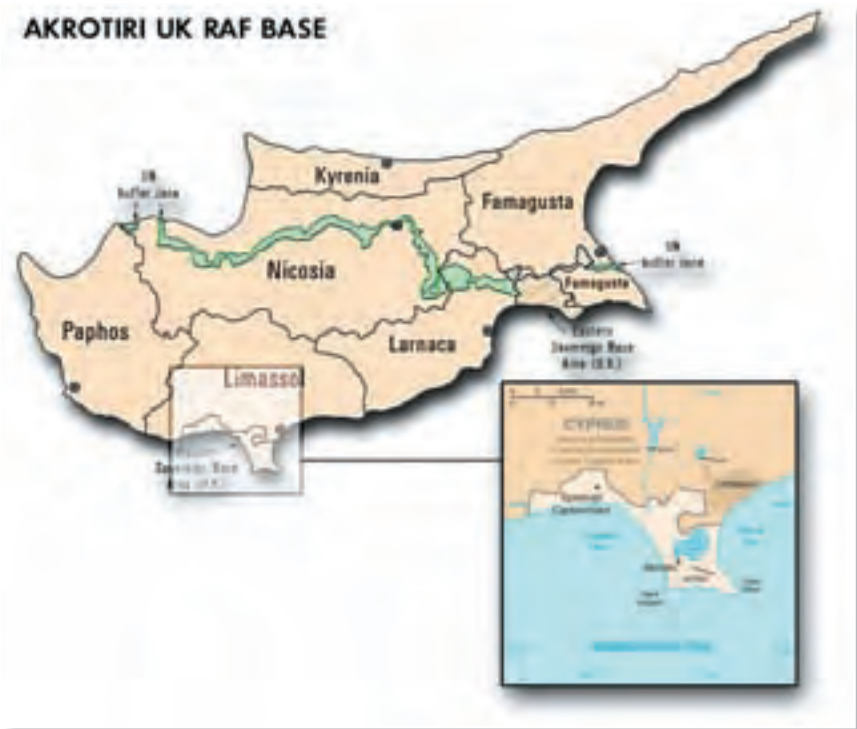
Συμφώνως προς σχετική αρθρογραφία⁹ την οποία μεταφέρω αυτούσια, οι ΗΠΑ επιθυμούν να αναβαθμίσουν την εδώ και μισό αιώνα παρουσία των μυστικών τους υπηρεσιών πληροφοριών στην Κύπρο και να την μετατρέψουν σε μια πλήρως ανεπτυγμένη στρατιωτική βάση, όταν η ελληνική και η τουρκοκυπριακή πλευρά συμφωνήσουν επί της επανενώσεως, σύμφωνα με μία αναφορά του Ιάσωνα Αθανασιάδη στην εφημερίδα της Βηρυτού *Daily Star* στις 6 Μαρτίου 2004.

Το Πεντάγωνο υπαινίχθηκε ότι αρχικά ίσως να καθιέρωνε μία «στοιχειώδη» στρατιωτική παρουσία στη Νήσο, μετά την επερχόμενη

Η Κύπρος διαδραμάτισε ζωτικό ρόλο στα αμυντικά συστήματα της Δόσης, δρώντας ως ηλεκτρονικό αυτί για όλη τη λεκάνη της Μεσογείου. Οι δύο βρετανικές βάσεις στην Κύπρο –οι οποίες εγκαταστάθηκαν το 1960 και εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερες ενεργές και σήμερα– βρίσκονται εκεί προκειμένου να υποκλιπτούν στρατιωτικά και διπλωματικά σήματα της Μέσης Ανατολής για λογαριασμό των ΗΠΑ και της Μεγάλης Βρετανίας.

επανάωση του διχοτομημένου κράτους, σύμφωνα με αρκετούς στρατηγικούς αναλυτές.

Η τακτική προωθημένη ανάπτυξης (*forward deployment*) σημαντικών σε αριθμό αμερικανικών στρατιωτικών μονάδων αξιολογείται ως ολόένα και περισσότερο ξεπερασμένη στην εποχή της ταχείας μεταφοράς. Αντί αυτού, το Πεντάγωνο έχει αναπτύξει ένα δίκτυο «προωθημένων επιχειρησιακών τοποθεσιών» (*forward operations locations*), όπου τα αμερικανικά στρατεύματα μπορούν να εναλλάσσονται συστηματικά και να προετοιμάζουν το έδαφος πριν από κάποια μεγαλύτερη ανάπτυξη στρατευμάτων. Η σχεδιαζόμενη βάση θα διευκολύνει τις αμερικανικές στρατιωτικές επεμβάσεις στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και στη Μέση Ανατολή.

Η Μεγάλη Βρετανία και οι ΗΠΑ είχαν συμφέροντα συλλογής πληροφοριών επί της στρατηγικής τοποθετημένης Νήσου από τις αρχές του Ψυχρού Πολέμου. Διατηρούν υπερσύγχρονο εξοπλισμό παρακολούθησης στην κορυφή του Όρους Τρόδος –το υψηλότερο σημείο της Κύπρου– χτενίζοντας τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα πάνω από τη Μέση Ανατολή, τον Καύκασο και την Κεντρική Ασία. Τα τεράστια δορυφορικά πιάτα και οι κεραιές της μυστικής αυτής βάσεως ανιχνεύουν

ηλεκτρονικά και ραδιοφωνικά σήματα, υποκλέπτοντας εμπορικές, διπλωματικές και στρατιωτικές επικοινωνίες.

«Η Κύπρος διαδραμάτισε ζωτικό ρόλο στα αμυντικά συστήματα της Δύσης, δρώντας ως ηλεκτρονικό αυτί για όλη τη λεκάνη της Μεσογείου», δήλωσε στον Αθανασιάδη ο πρώην Κύπριος διπλωμάτης και νυν Επ. Καθηγητής κ. Μάριος Ευρυβιάδης. «Οι δύο βρετανικές βάσεις στην Κύπρο –οι οποίες εγκαταστάθηκαν το 1960 και εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερος ενεργές και σήμερα– βρίσκονται εκεί προκειμένου να υποκλέπτουν στρατιωτικά και διπλωματικά σήματα της Μέσης Ανατολής για λογαριασμό των ΗΠΑ και της Μεγάλης Βρετανίας».

Επιπλέον, υπάρχουν ορισμένες εγκαταστάσεις μυστικών πληροφοριών στην κυπριακή πρωτεύουσα Λευκωσία, χρησιμοποιούμενες για τακτικές μυστικές πληροφορίες, για την παρακολούθηση αραβικών ραδιοφωνικών εκπομπών και για τη μεταγραφή και μετάφρασή τους για την Ουάσινγκτον. Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, η Κύπρος αποτελούσε θεμελιώδες μέρος του μηχανισμού ασφαλείας του ΝΑΤΟ εναντίον της Σοβιετικής Ενώσεως. Ειδικότερα, αποτελούσε κρίσιμο συνδετικό κρίκο επί του άξονος που απλωνόταν από τη Δυτική Γερμανία ως την Τουρκία, συμπληρώνοντας με την παρουσία της μία αψίδα η οποία τυλιγόταν γύρω από τη νοτιοδυτική πλευρά της Σοβιετικής Ενώσεως.

Η παρουσία υπηρεσιών μυστικών πληροφοριών στην Κύπρο ξεκίνησε με τη Συμφωνία UK/USA, η οποία χρονολογείται από τα τέλη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και αποτελεί μία συμφωνία ανταλλαγής μυστικών πληροφοριών μεταξύ των ΗΠΑ και της Μεγάλης Βρετανίας, η οποία συμπεριλαμβάνει την Αυστραλία, τον Καναδά και τη Νέα Ζηλανδία. Μεταγενέστερα, η αμερικανική Υπηρεσία Εθνικής Ασφάλειας (NSA) εγκατέστησε έναν αυτόματο κατασκοπευτικό σταθμό στον τουρκοκρατούμενο βορρά, ο οποίος συμφώνως προς τον Μάριο Ευρυβιάδη *«έχει τον ίδιο ρόλο με αυτόν στη νότια Κύπρο. Αυτές αποτελούσαν επιχειρήσεις των οποίων την επανέναρξη σημειώνουμε μετά την τουρκική εισβολή το 1974. Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, οι ΗΠΑ ισχυρίζοντο ότι δεν θα τους έβηταν ξανά σε λειτουργία αλλά σήμερα πλέον η κυπριακή κυβέρνηση δεν διαθέτει την πολυτέλεια να διαφωνεί με τις Ηνωμένες Πολιτείες».*¹⁰

Άλλωστε πέραν του ρόλου του Κέντρου Συλλογής Στρατηγικών Πληροφοριών, τον οποίον διεδραμάτισε η Κύπρος, ο καθαρός επιχειρησιακός/γεωστρατηγικός της ρόλος για τις αγγλοσασωνικές θαλάσσιες δυνάμεις είναι προφανής. Μια σύντομη απαρίθμηση ορισμένων γεγονότων θα έπειθε και τον πλέον δύσπιστο:

Το τμήμα στρατηγικού σχεδιασμού του Αμερικανικού Επιτελείου Ευρωπαϊκών Δυνάμεων θεωρεί την Κύπρο «τόπο στρατηγικής σημασίας» λόγω της εγγύτητάς της στα πετρελαϊκά κοιτάσματα της Μέσης Ανατολής του Καυκάσου και της Αφρικής, καθώς και για την ασφάλεια της πετρελαϊκής οδού BTC (Μπακού-Τσιέχιν).

- 1) Κατά τη δεκαετία του '50, η στρατιωτική ανάμειξη των ΗΠΑ στο Λίβανο και στην Ιορδανία ξεκίνησε από τις βρετανικές βάσεις της Νήσου.
- 2) Ο αμερικανικός στρατός εξασφάλισε από τη Μεγάλη Βρετανία τα δικαιώματα να μετακινήσει βομβαρδιστικά στην Κύπρο για την περίπτωση παγκοσμίου πολέμου εναντίον της Σοβιετικής Ενώσεως και να εξαπολύσει κατασκοπευτικά αεροσκάφη U-2 τα οποία θα παρακολουθούσαν τις στρατιωτικές κινήσεις της Σοβιετικής Ενώσεως.
- 3) Μετά την εγκατάλειψη των στρατιωτικών της βάσεων στο Κανάλι του Σουέζ το 1954, ο βρετανός Πρωθυπουργός *Anthony Eden* δήλωσε ότι οι βρετανικές στρατιωτικές βάσεις στην Κύπρο ήταν ζωτικής σημασίας για την προστασία της εισροής φθηνού πετρελαίου της Μέσης Ανατολής στη Μεγάλη Βρετανία: «Χωρίς την Κύπρο δεν θα διαθέτουμε εγκαταστάσεις για την προστασία της προμήθειας πετρελαίου. Χωρίς πετρέλαιο, θα έχουμε ανεργία και πείνα στη Μεγάλη Βρετανία. Είναι τόσο απλό».
- 4) Με δεδομένο το σημερινό επιχειρησιακό περιβάλλον στην Ν/Α Μεσόγειο και τα πολλάκις δεδηλωμένα αμερικανικά και βρετανικά συμφέροντα στη Μ. Ανατολή και στον Αραβοπερσικό Κόλπο η στρατηγική σημασία της Κύπρου, και μάλιστα μια «ανανική εμπνεύσεως» και προτεκτορατικής υποστάσεως Κύπρος (και όχι Κυπριακή Δημοκρατία) είναι κάτι περισσότερο από εμφανής.¹¹ Άλλωστε είναι

γνωστό ότι το NATO ενδιαφέρεται ιδιαίτερος να αποκτήσει πρόσβαση στο αεροδρόμιο του *Gecitkale* στα βόρεια του νησιού. Σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία παραθέτει στο προαναφερθέν άρθρο του ο *S. Katsineris*¹², «στις 6 Φεβρουαρίου, το ειδησεογραφικό κανάλι *NTV* της τουρκικής τηλεόρασης μετέδωσε ότι το τμήμα στρατηγικού σχεδιασμού του Αμερικανικού

Επιτελείου Ευρωπαϊκών Δυνάμεων θεωρεί την Κύπρο «τόπο στρατηγικής σημασίας» λόγω της εγγύτητάς της στα πετρελαϊκά κοιτάσματα της Μέσης Ανατολής, του Καυκάσου και της Αφρικής, καθώς και για την ασφάλεια της πετρελαϊκής οδού BTC (Μπακού-Τσεϊχάν). Η είδηση του NTV σημείωνε επίσης ότι μια αμερικανική βάση στην Κύπρο θα πολλαπλασίαζε τις αμερικανικές «δυνατότητες επέμβασης εκτάκτου ανάγκης» στον Καύκασο, τη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία και θα προσέδιδε ώθηση στην προληπτική δυνατότητα επίθεσης της Ουάσινγκτον, εξασφαλίζοντας επιπλέον για τον εαυτό της μια «ζώνη ασφάλειας» στην περιοχή».

5) Ο Katsineris αναφέρει ακόμη ότι: «Η στρατηγική σημασία του τουρκικού λιμένας του Τσεϊχάν – περίπου 70χλμ από τη βόρεια άκρη της Κύπρου – θεωρείται ότι θα αυξηθεί τα επόμενα χρόνια καθώς το πετρέλαιο του Ιράκ θα περνάει από τον αγωγό Κιρκούκ – Γιουμουρταλικ και το φιλόδοξο σχέδιο του αγωγού BTC θα πραγματοποιηθεί. Οι ΗΠΑ διαθέτουν ήδη μια βάση κοντά στο λιμάνι, στην τουρκική αεροπορική βάση του Ιντσιρλίκ» και συνεχίζει υπογραμμίζοντας ότι «Σε ένα άρθρο για την “Asia Times Online” της 10^{ης} Απριλίου, ο Αθανασιάδης έγραψε ότι υφίστανται σημαντικές ενδείξεις ότι τα σχέδια των ΗΠΑ για την Κύπρο εκτείνονται πέρα από τις στρατιωτικές βάσεις, σε μια πιο σημαντική και εκτεταμένη Δυτική παρουσία. Η Νήσος «θα μπορούσε να γίνει ένα offshore οικονομικό κέντρο και κέντρο υπηρεσιών» για αμερικανικές εταιρίες», είτε επίσης ο John Sitalides, διευθυντής του Κέντρου Δυτικής Πολιτικής που εδρεύει στην Ουάσινγκτον, στον Αθανασιάδη, προσθέτοντας ότι: «Οι Τουρκοκύπριοι θα εκσυγχρονιστούν με τη βοήθεια γιγάντων υψηλής τεχνολογίας όπως η Microsoft και η Sun Microsystems και έτσι θα μπορέσει να καθιερωθεί μια οικονομία της γνώσης που θα απλώνεται στην Ανατολική Μεσόγειο και θα εξυπηρετεί τα Βαλκάνια, την Τουρκία και τον αραβικό κόσμο».

Φυσικά, είναι λογικό να αισθάνεται πικράν δικαίωση ο γράφων το ανά χειρας κείμενο όταν ήδη το 1988 σημείωνε ότι¹³:

α) «Η Κύπρος ελέγχει το κρίσιμο εκείνο σημείο της Ν/Α Μεσογείου όπου i) καταλήγουν οι πετρελαιοαγωγοί της Μοσούλης και του Κιρκούκ μέσω Γιουμουρταλικ και τελικώς του λιμένας της Αλεξανδρέττας ii) καταλήγουν οι πετρελαιοαγωγοί των συριακών παραλίων (Λατάκεια) όπως και αυτών του Λιβάνου (Σιδώνα) iii) καταλήγουν στην Ανατολική Μεσόγειο, μέσω της Διώρυγας του Σουέζ, οι εμπορευματικές διαδρομές μεταφοράς πετρελαίων του Περσικού Κόλπου, τα οποία κατευθύνονται προς τις αγορές της Δύσεως.

β) Ο εναέριος χώρος, ο ερρισκόμενος μεταξύ της απολήξεως του Ακρωτηρίου Άγιος Ανδρέας και της Λαοδικείας (Συρία), πλάτους 100 χιλιομέτρων, μπορεί να ελεγχθεί απολύτως από αεροπορικές δυνάμεις με έδρα τη Μεγαλόνησο και οι οποίες θα ευρίσκοντο σε αμυντική συνεργασία με τη Δαμασκό. Το αυτό θα συνέβαινε με τις συριακές αεροπορικές δυνάμεις εάν ευρίσκοντο σε συνεργασία με τη Λευκωσία».

Η Ε.Ε. προχωρά σε σύναψη Συμφωνίας Ασφαλείας με την Τουρκία, ώστε να υπάρξει δυνατότητα συμμετοχής της Αγκώρας σε επιχειρήσεις της Ε.Ε., γεγονός το οποίο προϋποθέτει την ανταλλαγή διαβαθμισμένων πληροφοριών μεταξύ των δύο πλευρών.

Και συμπληρώνα ότι:

«Είναι φυσικό να επιδεικνύει το Τελ Αβίβ άκρα επιφυλακτικότητα απέναντι σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο...»

Συνεχίζοντας, στο ίδιο κείμενο υπογράμμιζα ότι:

«Η ζώνη μεταξύ 35^{οο} και 36^{οο} παράλληλου, η οποία περιέχει στο ανατολικό της άκρο την Κύπρο (Επισκοπή, Ακρωτήρι, Λάρνακα και Λευκόνοικο), την Κρήτη (Σούδα) και έχει στο δυτικό της άκρο τη Μάλτα και το Γιβραλτάρ, αποτελεί ιδιαζόντως σημαντικό σύνολο γεωστρατηγικών ερεισμάτων για τις αγγλοσαξονικές θαλάσσιες δυνάμεις, οι οποίες ελέγχουν μέσω αυτού του γεωστρατηγικού άξονος απ' άκρου εις άκρον τη Ν. Μεσόγειο, δηλ. και το εν αναβρασμό ευρισκόμενο Μαγκρέπ. Ο άξονας αυτός αποτελεί την οδό εξόδου των πετρελαϊκών αποθεμάτων του Περσικού Κόλπου, αλλά και αυτών της λεκάνης της Καοπίας που θα οδεύσουν προς το Γιβραλτάρ για τον Ατλαντικό».¹⁴

Κατέληγα δε, το 1988, στα εξής συμπεράσματα:

*«Μια ανεξάρτητη, αναγκαστικά πλέον, δικαιοτική και διζωνική Κύπρος που θα είχε **αυτόνομη κρατική προσωπικότητα**, η οποία θα ηδύνατο να ξεπεράσει τα όποια τεχνητά εμπόδια τίθενται από πλευράς Αγκώρας και θα ηδύνατο να καταστεί πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, θα εξηνάγκαζε τις Βρυξέλλες να αντιμετωπίσουν σοβαρά τα ζητήματα ασφαλείας στο σημείο αυτό της Ανατολικής Μεσογείου.[...] Η εκδοχή αυτή σημαίνει δύο τινά για τις Βρυξέλλες: **είτε οι Βρυξέλλες, μη δυνάμενες -εμφανώς πλέον- να δώσουν πειστικές εξηγήσεις στην Αθήνα, αλλά και στην ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, αλεμπλοούν de facto κάθε δικαίωμά τους στην προστασία των συμφερόντων τους στο σημαντικότερο Ν/Α άκρο τους και αυτοακυρούνται, παραδεχόμενες το μυθικό στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτικής ολοκληρώσεως**, είτε αποφασίζουν να αντιμετωπίσουν αδοτηρά την πηγή των αποσταθεροποιητικών πιέσεων (Τουρκία) θέτοντας, όπως φοβούνται, σε κίνδυνο -έστω και βραχυπρόθεσμως- κάποια δικά τους οικονομικά οφέλη και συμφέροντα. **Το δίλημμα όμως αυτό, δεν φαίνονται έτοιμες να το αντιμετωπίσουν οι Βρυξέλλες γιατί απλούστατα «... Βρυξέλλες δεν υπάρχουν...»**, όπως θα έλεγε κάποιος μελαγχολικά παραφράζοντας τον αλεξανδρινό μας Ποιητή. **Η μόνη συνεπής, συμπαγής και σαφώς καθορισμένη ηγεμονική πολιτική βούληση στην περιοχή είναι η αγγλοσαξονική και η οποιαδήποτε διαπραγματέυση θα γίνει ασφαλώς με αυτήν».***

Αυτά τα έγγραφα γράφηκαν πριν επτά ολόκληρα χρόνια και οπωσδήποτε δεν επιχαίρω κατά κανένα τρόπο για την ακρίβεια και τη ρεαλιστική καταγραφή της σημερινής πραγματικότητας που εμπεριέχεται στις ανωτέρω γραμμές.

Είναι σαφές νομίζω πλέον το ότι η αγγλοσαξωνική παρουσία στη Νήσο είναι ευκρινής και διακριτή δια γυμνού οφθαλμού. Και βεβαίως ουδείς εκ των δύο αγγλοσαξωνών «μεντόρων» του ΝΑΤΟ θα ηδύνατο να είναι πειστικός, όταν θα διεννοείτο να προβάλλει αντιρρήσεις σε μία ανάλογη πρόταση-όρο από ελληνοκυπριακής πλευράς εγγραφομένης στο πλαίσιο μιας, εκ της ίδιας πλευράς εκπορευομένης, νέας προτάσεως επιλύσεως του πολιτικού προβλήματος της Νήσου.

Στ.1. Το ζήτημα των πληροφοριών ασφαλείας

Άλλωστε, υπάρχουν και σημαντικότεροι επείγοντες λόγοι εθνικής σημασίας για να αντιμετωπισθεί επιτέλους η εμπλοκή της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Συμφωνία Ασφαλείας για την Προστασία Διαβαθμισμένων Πληροφοριών μεταξύ Ε.Ε.-ΝΑΤΟ.

Στις σχέσεις μεταξύ των δύο αυτών Οργανισμών απετέλεσε κομβικό σημείο η σύναψη της ανωτέρω Συμφωνίας. Η Τουρκία ήδη από την έναρξη των διαπραγματεύσεων της Συμφωνίας προσεπάθησε να αποκλείσει την κοινοποίηση αυτού του είδους των πληροφοριών στην Κυπριακή Δημοκρατία. Αρχικώς προσεπάθησε να εισαγάγει στα σχετικά κείμενα τη λέξη *current*, ώστε να επιτύχει τον αποκλεισμό των τότε (2001) νέων μελών της Ε.Ε. Η Αθήνα, υποστηριζόμενη και από άλλες χώρες της Συμμαχίας, ήτο απολύτως αντίθετη. Το επαπειλούμενο αδιέξοδο ρυθμίσθηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Κοπεγχάγη (12-13 Δεκ. 2002), με τροποποίηση του άρθρου 5^ο της Συμφωνίας και δια της φράσεως “...and to other states which are members of the EU and have subscribed to the P.f.P. framework document and, in that context, have a valid security agreement with NATO”

Τελικώς η Συμφωνία ασφαλείας μεταξύ Ε.Ε.-ΝΑΤΟ υπεγράφη την 14^η Μαρτίου 2003, όπου στο άρθρο 5 καθορίζεται ότι «η αποδέσμευση-κοινοποίηση διαβαθμισμένων πληροφοριών ΝΑΤΟ σε κράτη-μέλη της Ε.Ε. που δεν μετέχουν στο ΝΑΤΟ θα υλοποιείται μόνον εφόσον τα κράτη μετέχουν στον P. f. P. και έχουν συνάψει Συμφωνία Ασφαλείας με το ΝΑΤΟ».

Επί του παρόντος, η Ε.Ε. προχωρά σε σύναψη Συμφωνίας Ασφαλείας με την Τουρκία, ώστε να υπάρξει δυνατότητα συμμετοχής της Άγκυρας σε επιχειρήσεις της Ε.Ε., γεγονός το οποίο προϋποθέτει την ανταλλαγή διαβαθμισμένων πληροφοριών μεταξύ των δύο πλευρών. Η Συμφωνία αυτή επείγει και απαιτεί οπωσδήποτε την έγκριση των Αθηνών. Εδώ ακριβώς είναι και το σημείο όπου η Αθήνα δύναται να προβεί στην σύνδεση της εγκρίσεώς της με την προώθηση των αντιστοιχών συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας στο ΝΑΤΟ.

Ατυχείς χειρισμοί των ελληνο-ισραηλινών σχέσεων από πλευράς Αθηνών, οδήγησαν και στη σύναψη της Αμυντικής Συμφωνίας μεταξύ Τουρκίας και Ισραήλ, αφού προηγουμένως η αντίστοιχη πρόταση προς την Αθήνα από πλευράς Τελ Αβίβ, δυστυχώς, εμυκτηρίσθη από την τότε ελληνική Κυβέρνηση.

Η ενδεδειγμένη λύση άρσεως αυτού του αδιεξόδου, λαμβάνοντας υπόψη την εμμονή της Αγκύρας να αποφύγει οτιδήποτε δύναται να εκληφθεί ως αναγνώριση της πολιτικής οντότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας από πλευράς της, είναι η υποβολή αιτήματος συμμετοχής, από πλευράς της νομίμου Κυβερνήσεως της Λευκωσίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ρ. φ. Ρ. ή η σύναψη -τουλάχιστον- μιας Συμφωνίας Ασφαλείας με το ΝΑΤΟ.

Μια τέτοια πρόταση, με την δέουσα εμβάθυνση εις το μέλλον, θα διέλυε οποιαδήποτε ανασφάλεια από πλευράς Ισραήλ με ενεργητικότητα αποτελέσματα για την πολιτική ευημερία της Μεγαλονήσου. Ως γνωστόν, το Ισραήλ δεν τρέφει ιδιαίτερος μεγάλη εκτίμηση για την ποιότητα των ευρωπαϊκών πολιτικών *"sentiments/feelings"* έναντι του. Γνωρίζει δε άριστα ότι η πολιτική του έναντι των Παλαιστινίων κάθε άλλο παρά τυγχάνει της εγκρίσεως των ευρωπαίων εταίρων μας. Για να μην αναφερθώ στην μέχρι σήμερα, αμφιβόλου ευφυΐας, ελληνική προσέγγιση της ισραηλινής πολιτικής και τις αξιολογήσεις τις οποίες αυτή έτυχε από θεσμικούς και μη φορείς της πολιτικής μας ελίτ αλλά και των πάσης φύσεως εγχωρίων γνωμηγητόρων μας.

Για να μην αναφερθώ επίσης στους όχι και τοσούτον ευφρείς «χειρισμούς» των ελληνο-ισραηλινών σχέσεων από πλευράς Αθηνών, μέχρι πρότινος· χειρισμοί που οδήγησαν και στη σύναψη της Αμυντικής Συμφωνίας μεταξύ Τουρκίας και Ισραήλ, αφού προηγουμένως η αντίστοιχη πρόταση προς την Αθήνα από πλευράς Τελ Αβίβ, δυστυχώς, εμυκτηρίσθη από την τότε ελληνική Κυβέρνηση.

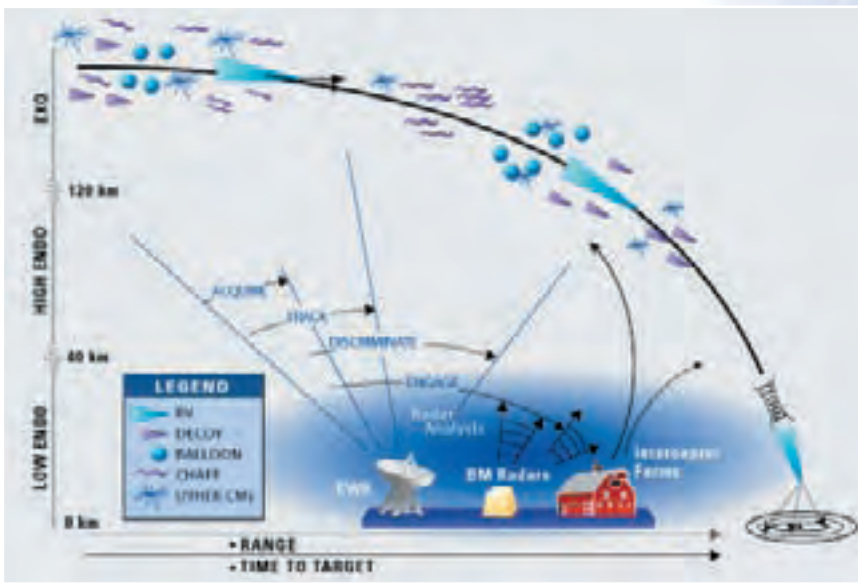
Άλλωστε, η επίσημη διεκδίκηση από πλευράς της Λευκωσίας μιας θέσεως μέλους εις το Βορειο-ατλαντικό Σύμφωνο θα ληφθεί σοβαρώς υπ' όψιν από την Μόσχα, η οποία εσχάτως ανακαλύπτει όχι μόνο εναλλακτικές πετρελαϊκές οδούς για τους υδρογονάνθρακες της (Υπερθρακικός αγωγός, αγωγός Βουλγαρίας-FYROM-Αυλώνος) αλλά και προβαίνει σε εκκλήσεις προς την ανανική πλευρά για επανάληψη των γνωστών «καλών της πρωτοβουλιών» στο ζήτημα της επιλύσεως του πολιτικού προβλήματος της Μεγαλονήσου.

Γιατί άραγε η Ουάσιγκτον θα ηρνείτο μία νατοϊκή δέσμευση της Μεγαλονήσου την στιγμή όπου έχει ανοικτό το μέτωπο του Ιράκ, του Αφγανιστάν, του Παλαιστινιακού, των πυρηνικών του Ιράν αλλά και της Συρίας;

Τι το προσφορότερον δι' αυτήν από το να δύναται να διατηρεί επισήμως ισχυρές δυνάμεις στον οφθαλμό του μεσανατολικού κυκλώνας, οι οποίες μάλιστα θα ήσαν και «νατοϊκές» και ουχί «αμερικάνικες»;

Για να μην αναφερθώ επίσης στον εξαιρετικά ενδιαφέροντα γρίφο του οποίου θα κληθεί να επιλύσει η Γηραιά Αλβυών όταν θα της ζητηθεί να παραχωρήσει τις «κυρίαρχες Βάσεις» της εις το πλέγμα των νατοϊκών υποδομών Ασφαλείας της Μεγαλονήσου οι οποίες, όμως, θα αποτελούν πλέον μέρος του εδάφους της κυρίαρχου Κυπριακής Δημοκρατίας. Άλλωστε η Βρετανία εφέρετο πρόθυμη να το πράξει σε κάποια φάση των συνομιλιών εντός του πλαισίου της ανανικής «επιλύσεως». Άς το πράξει τώρα, στο πλαίσιο μιας πολιτικής λύσεως η οποία εφόσον έχει επιλύσει το φλέγον ζήτημα της Ασφαλείας στην Ν/Α Μεσόγειο, αναφορικός με την Κύπρο τουλάχιστον, θα επιτρέψει στην Μεγαλόνησο να επιχαιρεί εθνικής κυριαρχίας της ποιότητας εκείνης που επιχαιρεί το Λιχτενστάιν, το Σαν Μαρίνο, το Λουξεμβούργον ή έστω η Ουγκάντα που δεν διοικούνται από εξωχωρίους διακαστάς...

Κρίνω ότι είναι πλέον καιρός να «εξορκισθούν κάποια δαιμόνια» μονίμως εγκατεστημένα στις συνειδήσεις των αρμοδίων για την παραγωγή Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής.

Στ. Αντιβαλλιστική άμυνα των Η.Π.Α. και γεωστρατηγικές επιπτώσεις στην περιοχή της Μ. Ανατολής: ο στρατηγικός ρόλος της Ελλάδας

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη των αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών, αναμένεται η ανάπτυξη Δημιουργικών Βαλλιστικών Πυραύλων (ICBMs-Intercontinental Ballistic Missiles) από «εχθρικές» χώρες, σε ένα διάστημα 10-15 ετών από σήμερα. Στο διάστημα αυτό θα

Κρίνεται σκόπιμο να αρχίσει να διερευνάται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων Άμυνας και Εξωτερικών το πώς θα μπορούσε η Ελλάδα να ενταχθεί στο δίκτυο συστημάτων αντιβαλλιστικής προστασίας της Ευρώπης και της Δύσης συνολικότερα

πρέπει να ευοδωθούν οι ερευνητικές προσπάθειες για την ανάπτυξη αποτελεσματικής άμυνας κατά τη φάση της εκτόξευσης.

Στην ίδια μελέτη ωστόσο υποστηρίζεται ότι η εξουδετέρωση στη φάση εκτόξευσης είναι εφικτή, όταν η απειλή προέρχεται από πλοία που θα επιχειρήσουν την εκτόξευση βαλλιστικού πυραύλου μικρού ή μέσου βεληνεκούς (*S/MRBM-Short/Medium Range Ballistic Missile*) στα ανοιχτά των Ηνωμένων Πολιτειών. Αυτό που απαιτείται είναι η παρακολούθηση του εχθρικού πλοίου από πολεμικά σκάφη με αντιβαλλιστικές δυνατότητες, σε απόσταση μικρότερη των 40 χιλιομέτρων.

Πρακτικά και σε πολιτικό επίπεδο, τα συμπεράσματα της μελέτης καταδεικνύουν ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες σε κάθε περίπτωση θα χρειαστούν τη συνεργασία χωρών οι οποίες βρίσκονται γεωγραφικά πλησίον των «εχθρικών» χωρών. Υπολογίζεται, ότι οι αντιβαλλιστικές δυνάμεις θα πρέπει να βρίσκονται σε απόσταση 400-1000 χιλιομέτρων από το σημείο εκτόξευσης. Η γεωγραφική εγγύτητα της Ελλάδας με τη Μέση Ανατολή και με χώρες από τις οποίες μπορεί να προκύψουν προβλήματα στο μέλλον (π.χ. Ιράν), την εντάσσει στην ομάδα των χωρών, τη συνεργασία των οποίων θα ζητήσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες. **Ιδιαίτερα αν η Ελλάδα αναπτύξει ναυτικά συστήματα, τα οποία θα μπορούν να λειτουργήσουν ως πλωτές αντιβαλλιστικές βάσεις, θα μπορούσε να λειτουργήσει ως το «αντιβαλλιστικό προπύργιο» τόσο των ΗΠΑ όσο και της Ευρώπης.**

Η πιθανολογούμενη απόκτηση του ισραηλινού αντιβαλλιστικού συστήματος *Arrow 2* από την Τουρκία¹⁵ και η πιθανή ένταξη της Τουρκίας στην ομάδα των χωρών «πρώτης γραμμής» για την αμερικανική αντιβαλλιστική άμυνα, καθιστούν ιδιαίτερα σημαντικό για τα ζωτικά ελληνικά συμφέροντα το συγκεκριμένο ζήτημα. Επίσης, αν η πληροφορία αυτή είναι ορθή, φαίνεται ότι ο Πρόεδρος Μπους θα δώσει μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη της αντιβαλλιστικής άμυνας.

Επίσης, αν αληθεύει η ανωτέρω πληροφορία, μάλλον επιβεβαιώνεται η εκτίμηση ότι ο Πρόεδρος Μπους θα δώσει μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη της αντιβαλλιστικής άμυνας.

Κρίνεται σκόπιμο να αρχίσει να διερευνάται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων Άμυνας και Εξωτερικών το πώς θα μπορούσε η Ελλάδα να ενταχθεί στο δίκτυο συστημάτων αντιβαλλιστικής προστασίας της Ευρώπης και της Δύσης συνολικότερα και τα πιθανά οφέλη και τα προβλήματα που θα μπορούσαν να προκύψουν από παρόμοια εξέλιξη.

Μια τέτοια εξέλιξη θα γεννούσε για την Ελλάδα κινδύνους αλλά και ευκαιρίες. Η συμμετοχή στην υπό δημιουργία παγκόσμια αντιβαλλιστική «ομπρέλα» των Η.Π.Α, θεωρητικά τουλάχιστον, θα μπορούσε να αναδείξει την Ελλάδα σε χώρα-στόχο των «επικίνδυνων χωρών-παριών» του διεθνούς συστήματος. Ο αντίλογος όμως, αφορά στις δυνατότητες που διανοίγονται για τη διεξαγωγή επιτυχών διαπραγματεύσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες θα μπορούσαν να καταλήξουν στην αποκόμιση σημαντικών ωφελημάτων σε πολιτικό, στρατιωτικό και τεχνολογικό επίπεδο. Όσον αφορά στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, θα μπορούσαν να αποκτήσουν πρόσβαση σε οπικά συστήματα για τα οποία μέχρι στιγμής υπάρχει απαγόρευση εξαγωγής, η ελληνική αμυντική βιομηχανία θα μπορούσε να διεκδικήσει συμμετοχή στα ερευνητικά προγράμματα που θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους. Η αμυντική συνεργασία με το Ισραήλ, παράλληλα με την προαναφερθείσα με τις ΗΠΑ, κρίνεται ως απαραίτητη ιδιαίτερα στον τομέα συμπαραγωγής οπλικής τεχνολογίας.

Οι κίνδυνοι μείωσης της στρατηγικής σημασίας της χώρα μας στον τομέα της αντιβαλλιστικής άμυνας των Η.Π.Α. προέρχονται από την δυνητική εκμετάλλευση από πλευράς Η.Π.Α. της γεωγραφικής περιοχής του βορείου (κατεχομένου) τμήματος της Κύπρου, των ανατολικών περιοχών της Βαλκανικής (Βουλγαρία, Ρουμανία), νοτιών γεωγραφικών ζωνών των Βαλτικών Χωρών (Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία) και της Φινλανδίας και (ως δεύτερη γραμμή αντιβαλλιστικής αμύνης) αυτήν των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης (Τσεχία, Σλοβακία, Πολωνία).

Η Ελλάδα θα πρέπει να εκμεταλλευθεί όλες εκείνες τις γεωφυσικές της ιδιαιτερότητες (Αιγαίο, Ιόνιο) που τις επιτρέπουν να παραμένει στο γεωστρατηγικό παίγνιο της περιοχής με ιδικό της ιδιαίτερο ρόλο. Αν όμως, ο θαλάσσιος χαρακτήρας της Ελλάδος αλλοιωθεί και η εθνική της κυριαρχία επί των υδάτων του Αιγαϊακού Αρχιπελάγους μειωθεί με οποιοδήποτε τρόπο, η χώρα παύει να διαδραματίζει στρατηγικό ρόλο στο γεωπολιτικό υποσύστημα της Ανατολικής Μεσογείου, χάνει την βαρύτητά της ως στρατηγικός σύμμαχος των Η.Π.Α. εφόσον σε χερσαίο επίπεδο υποκαθίσταται εύκολα και ανώδυνα από τα ανωτέρω εθνικοχωρικά συμπλέγματα.

Για την επίτευξη όλων των ανωτέρω απαιτείται μείωση του στρατηγικού βάρους της γείτονος η οποία θα επισυμβεί συν τω χρόνω λόγω των προαναφερθεισών εξελίξεων στην περιοχή. Ο χρόνος, όμως, αυτός πρέπει πάση θυσία να εξευρεθεί και θα εξευρεθεί εφόσον η 17η Δεκεμβρίου έχει ήδη θέσει τα θεμέλια για την εξεύρεσή του. Αρκεί η 3^η Οκτωβρίου να τα κατοχυρώσει.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Οι υποστηριζόμενες θέσεις στο παρόν κείμενο εκφράζουν και δεσμεύουν μόνον και αποκλειστικώς το συγγραφέα. Δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην το Ι.Α.Α. ή το ΥΠΕΘΑ.

² *Συμφωνία του Καΐρου* ή Όσλο I της 4ης Μαΐου 1994.

³ *Συμφωνία της Τάμπα* ή Όσλο II της 28ης Σεπτεμβρίου 1995 ή *Ενδιάμεση Συμφωνία για τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας*.

⁴ Πρόκειται για το αποτέλεσμα της συνεργασίας των παραγόντων του «Κουαρτέτου» και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά από τον Πρόεδρο G. W. Bush την 20η Δεκεμβρίου του 2002.

⁵ Κουαρτέτο είναι η διπλωματική ονομασία των Η.Π.Α.-Ρωσίας-Ε.Ε. και Ο.Η.Ε.

⁶ 1Mb/d = 1.000.000 βαρέλια την ημέρα. Προς το τέλος του περσοϊρακινού πολέμου, το επίπεδο των ιρακινών πετρελαϊκών εξαγωγών από κάθε δυνατή οδό έφθανε τα 2 Mb/d. Πριν την έναρξη του πολέμου αυτού μέχρι σήμερα, το Ιράκ δεν έχει καταφέρει να επανέλθει στο επίπεδο των εξαγωγών πετρελαίου που είχε διαμορφώσει πριν από την έναρξη των εχθροπραξιών του πολέμου αυτού και οι οποίες ανήρχοντο περίπου στα 3 Mb/d.

⁷ βλ. Ι. Θ. Μάζης, *Γεωπολιτική των Υδάτων στη Μ. Ανατολή*, ¹1996 (Τροχαλία), ²2000 Παπαζήσης, Αθήνα, σ.σ. 286-287.

⁸ Η οποία ευρωπαϊκή πλευρά δεν θα διστάζει να αναφέρεται σε αυτές για ευνόητους λόγους...

⁹ «ΚΥΠΡΟΣ: Η Ουάσινγκτον αναζητεί νέα στρατιωτική βάση», Steven Katsineris [*Green Left Weekly*, June 9, 2004]

¹⁰ βλ Steven Katsineris, . όπ. π.

¹¹ Πρβλ. Ι. Θ. Μάζης, «Ε.Ε.-Ελλάδα-Κύπρος ενόπιον της γεωπολιτικής των Η.Π.Α στην Ευρασία» και «Η αραβο-ισραηλινή Σύγκρουση και η γεωπολιτική της Ανατολικής Μεσογείου κατά τα δύο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα» όπως και «Οι γεωπολιτικές επιπτώσεις στην Ν/Α Μεσόγειο μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου», στο *Γεωπολιτική: Η Θεωρία και η Πράξη*, Παπαζήσης/ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα 2002, σς.:181-216, 217-270, και 369-391.

¹² βλ Steven Katsineris, . όπ. π.

¹³ Πρακτικά Α' Πελαγικής Συναντήσεως, ΥΠΕΘΑ, Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, εκδ. Ι. Φλώρος και επαναδημοσιευθέν ως ανωτέρω στο Ι. Θ. Μάζης, *Γεωπολιτική: Η Θεωρία και η πράξη*, «Ε.Ε.-Ελλάδα-Κύπρος ενόπιον της γεωπολιτικής των Η.Π.Α στην Ευρασία» σ.σ.: 194-196 ειδικά για τη συγκεκριμένη αναφορά.

¹⁴ Ι. Θ. Μάζης, όπ. π.

¹⁵ Όπως ανέφερε δημοσίευμα της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ» της 10^{ης} Νοεμβρίου 2004

Ιωάννης Παρίσης

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
ΣΤΟ
ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΥΡΩΣΟΦΙΑ
ΔΙΕΘΝΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
1945-2009

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ

Ηλίας Ηλιόπουλος

Ο ρόλος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στο σύγχρονο Διεθνές Περιβάλλον.

Έκδοση Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων
ISBN 960-8124-40-9

Γράφει ο Ιωάννης Θ. Μάζης
Καθηγητής και Πρόεδρος Ε.Σ. του Ι.Α.Α.

Ο κ. Ηλίας Ηλιόπουλος με το παρόν πόνημά του προσφέρει πολλά στη σύγχρονη βιβλιογραφία των Διεθνών Σχέσεων, της Γεωπολιτικής Αναλύσεως και της Γεωστρατηγικής. Και τα προσφέρει με την προσοχή και την ακρίβεια ενός λαμπρού ιστορικού, ενός υπεύθυνου ερευνητή αλλά και στοχαστή της σύγχρονης ολοένα και περισσότερο πολύπλοκης διεθνούς πραγματικότητας.

Από γεωπολιτικής απόψεως, στο διεθνές περιβάλλον, το οποίο σταθερά χαρακτηρίζεται από τον ανταγωνισμό μεταξύ Ναυτικών Δυνάμεων (*Sea Powers*) και Ηπειρωτικών Δυνάμεων (*Continental Powers*), η Γερμανία αποτελεί μια Μέση Δύναμη του ηπειρωτικού Χώρου (Ευρασία) με παγκόσμια συμφέροντα.

Πως ορίζονται, όμως, τα Γερμανικά Εθνικά Συμφέροντα; Η συντριπτική στρατιωτική ήττα του Γερμανικού Ράιχ κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και η συνακόλουθη πολιτική της αμυντικής, οικονομικής, πολιτικοδιπλωματικής και πολιτικοϊδεολογικής Προσδέσεως της «Δυτικής Ζώνης Κατοχής», αρχικά, και Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, μετέπειτα, στο άρμα των Δυτικών Δυνάμεων (*Westbindung*) είχαν ως μόνιμο, μέχρι σήμερα, αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη και ευρύτατη διάδοση, εντός της κοινωνίας και των πολιτικών ελίτ της χώρας αυτής, μιας αντιλήψεως περί εξυπηρετήσεως των Εθνικών Συμφερόντων αφ' ενός δια της οικονομικής οδού και αφ' ετέρου μέσω μιας Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, θεμελιώδες στοιχείο της οποίας υπήρξε - και παραμένει - η *πρόσδεση σε πολυμερείς δομές*, όπως υπενθύμισε προσφάτως ο σημερινός Ομοσπονδιακός Καγκελάριος *Gerhard Schröder* (Πρόεδρος, από τον Σεπτέμβριο 1998, της Ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως συνασπισμού Σοσιαλδημοκρατών και Πρασίνων).

Το οικοδόμημα της μεταπολεμικής ισχύος της ΟΔΓ βασίστηκε στην περιφέρημη «*Westbindung*». Η Πρόσδεση της ΟΔΓ στην Δύση εδράσθηκε επί δύο αξόνων: του Ατλαντικού (Αμερικανό-Γερμανικού) και του Ευρωπαϊκού (Γαλλο-Γερμανικού). Επί τη βάση, λοιπόν, των παγίων γεωπολιτικών δεδομένων, θεωρουμένων φυσικά εντός του μεταπολεμικώς ισχύσαντος - και ισχόντος - διεθνοπολιτικού πλαισίου, η Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της ΟΔΓ προσδιορίζεται ως «η Γεωπολιτική των δύο Τριγώνων»: του Ατλαντικού και του Ευρωπαϊκού. Τα τρία σημεία που ορίζουν το πρώτο τρίγωνο είναι το Παρίσι, το Λονδίνο και το Βερολίνο - με το Παρίσι στην κορυφή. Το δεύτερο τρίγωνο ορίζεται από την Ουάσιγκτον, το Λονδίνο και το Βερολίνο (ή, παλαιότερα και επί τέσσερις δεκαετίες, την Βόννη) - με την Ουάσιγκτον στην κορυφή (αλλά και την υποστήριξη του Λονδίνου). Συγχρόνως, η στρατιωτική ήττα οδήγησε την μεταπολεμική Δημοκρατία της Βόννης στην αναζήτηση, σχεδίαση και εκτέλεση ενός διεθνοπολιτικού ρόλου ο οποίος συνάδει απολύτως προς το υπόδειγμα μιας Οικονομικής Δυνάμεως που βασιζει την ισχύ της στις εμπορικές σχέσεις (*Handelsstaat / Trading State*) Εξ ου και η αντίληψη και διεθνοπολιτική λειτουργία περί της ΟΔΓ ως *Zivilmacht* (*Civilian Power*), η οποία δεν έπαυσε ούτε μετά την Επανάσταση.

Αξιοποιώντας κατά τρόπον υποδειγματικό την συμμετοχή της τόσο στην Ευρω-Ατλαντική (ΝΑΤΟ) όσο και στην (Δυτικο-)Ευρωπαϊκή Διεθνή Δομή (ΕΟΚ), η Γερμανία κατόρθωσε, τελικώς, να ανακτήσει πλήρη Εθνική Κυριαρχία, διά της υπογραφής της «Συνθήκης των Τεσσάρων συν Δύο» του 1990 (*Vier-plus-zwei-Vertrag*), όπως ονομάστηκε η συμφωνία η οποία επήλθε μεταξύ, αφ' ενός, των Τεσσάρων Νικητριών Δυνάμεων και Δυνάμεων Κατοχής (ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Μ. Βρετανία, Γαλλία) και, αφ' ετέρου, των δύο Γερμανικών Κρατών (ΟΔΓ - ΓΛΔ). Έτσι, προτού παρέλθει πεντηκονταετία από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, η Γερμανία επέτυχε να ανατρέψει κατά τρόπον εντυπωσιακό τις γεωπολιτικές και γεωστρατηγικές συνέπειες της ήττας, κατά μεγάλο βαθμό (καίτοι όχι ολοκληρωτικώς): Επανάσταση των Δύο Γερμανιών (*Wiedervereinigung*) και αποκατάσταση της εδαφικής ακεραιότητας του Γερμανικού Κράτους στα σύνορα του 1937 (με την εξαίρεση των πάλαι ποτέ Γερμανικών εδαφών της Ανατολικής Πρωσίας, της Άνω Σιλεσίας και της Σουδητίας, που παρέμειναν οριστικώς υπό Σοβιετική, Πολωνική και Τσεχοσλοβακική κατοχή και σήμερα, μετά την διάλυση της ΕΣΣΔ και της Τσεχοσλοβακίας, αποτελούν τμήμα της επικράτειας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Πολωνίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας).

Το ερώτημα, που ετέθη αμέσως μετά την Επανάσταση, σχετικώς με το ποια πολιτική θα ακολουθούσε, του λοιπού, η «Δύναμη στο μέσον της Ευρώπης» - εάν δηλαδή θα ενέδιδε, τώρα, των Εθνικών Σκοπών επιτευχθέντων, στον πειρασμό της ασκήσεως μιας μονομερώς «εθνικής»

ή «επανεθνικοποιημένης» Γερμανικής πολιτικής, ή εάν, αντιθέτως, θα συνέχιζε την πολιτική της Προσδέσεως στην Δύση, την οποία με τόση επιτυχία είχε ακολουθήσει καθ' όλην την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου - ήταν κατ' αρχάς και κατ' αρχήν απλό να απαντηθεί από τους παραγωγούς πολιτικής, στρατηγικούς αναλυτές, γνωμηγύητορες, στρατιωτικούς και πολιτικούς ιθύνοντες της ΟΔΓ. Εν τούτοις, πολύ δυσκολότερη αποδεικνύεται η απάντηση στο συνακόλουθο ερώτημα: Σε ποιον εκ των δύο αξόνων της «*Vestbindung*» θα πρέπει, κυρίως, να βασισθεί η Γερμανική πολιτική, στο μέλλον: στον Ατλαντικό (Αμερικανο-Γερμανικό) ή στον Ευρωπαϊκό (Γαλλο-Γερμανικό); Και περαιτέρω, τι σημαίνει ενδεχομένη επιλογή της υπέρ του Ατλαντικού Δεσμού ή του Ευρωπαϊκού Πόλου Ισχύος για το μέλλον της σχέσεώς της με την επίσης ηπειρωτική (ευρασιατική) Δύναμη Ρωσία; Είναι πρόδηλο ότι, αναλόγως της απαντήσεως, προκύπτουν και διαφορετικές μεταξύ τους συνέπειες για τον διεθνή ρόλο της ΟΔΓ στο μεταψυχροπολεμικό περιβάλλον.